

บทคัดย่อ

โครงการการประเมินผลสำเร็จงานพัฒนาและส่งเสริมด้านปศุสัตว์ของมูลนิธิโครงการหลวง การวิเคราะห์ความสำเร็จของงานพัฒนาและส่งเสริมปศุสัตว์ของมูลนิธิโครงการหลวง โดยใช้วิธีการประเมินผลการเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในการประเมินครั้งนี้มีแบบสัมภาษณ์ในประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับตัวชี้วัด 4 ด้าน คือ ด้านแหล่งอาหาร รายได้ พลังงานทดแทน (ก๊าซ) และปัจจัยการผลิตทดแทน (ปุ๋ยคอก) จากการส่งเสริมให้สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการฯ เลี้ยงสัตว์ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงซึ่งได้ทำการทดลองใน 5 พื้นที่ ได้แก่ สถานีเกษตรหลวงปางดะ (ไก่อะดุกดำและไก่อเบรส) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง (ไก่อะดุกดำและไก่อเบรส) สถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หอดด (ไก่อะดุกดำ ไก่อเบรส ไก่ประดู่หางดำและสุกร) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว (ไก่อะดุกดำ และสุกร) และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ (กระบือนม และแพะนม) ผลการวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์จะนำมาสรุปเพื่อสร้างเกณฑ์การประเมินผลตามตัวชี้วัดทั้ง 4 โดยให้ค่าคะแนนความพึงพอใจหรือระดับความสำเร็จของการดำเนินงาน เพื่อเปรียบเทียบกับจุดกึ่งทุน (ร้อยละ 50) ซึ่งผลการประเมินตัวชี้วัดงานพัฒนาและส่งเสริมด้านปศุสัตว์ของมูลนิธิโครงการหลวงตามตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดด้านรายได้ และปัจจัยการผลิต (ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี) มีค่าคะแนนอยู่ในระดับสูงกว่าจุดกึ่งทุน ดังนั้นจึงถือว่าการดำเนินงานมีความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมที่ทำควบคู่กับอาชีพหลักได้ สมาชิกผู้เข้าร่วมฯ สามารถผลิตปัจจัยการผลิตได้เองในบางส่วน และปุ๋ยคอกจากมูลสัตว์ยังสามารถนำไปจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ ส่วนตัวชี้วัดด้านแหล่งอาหาร (โปรีดิน) มีค่าคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าจุดกึ่งทุน เนื่องจากสัตว์เลี้ยงบางชนิดไม่ได้เป็นแหล่งอาหารที่คุ้นชิน และต้องจำหน่ายคืนให้กับแหล่งต้นทุน และตัวชี้วัดด้านพลังงานทดแทน (ก๊าซ) มีค่าคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าจุดกึ่งทุนเช่นกัน เนื่องจากขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณการจัดตั้ง และปริมาณมูลสัตว์ที่ไม่เพียงพอต่อการผลิต หากพิจารณาชนิดสัตว์ที่ส่งเสริมเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตัวชี้วัด พบว่า สัตว์ทุกชนิดมีคะแนนอยู่ในระดับที่สูงกว่ากึ่งทุน โดยสัตว์ที่มีค่าคะแนนสูงกว่าจุดกึ่งทุนเรียงตามลำดับ ได้แก่ กระบือนมและแพะนม (ร้อยละ 95) สุกร (ร้อยละ 91) ไก่อะดุกดำ (ร้อยละ 79) และ ไก่อเบรส (ร้อยละ 75) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากกระบือนม สุกร และแพะนมไม่มีต้นทุนลูกพันธุ์ และระยะเวลาในการเลี้ยงสั้น ลดต้นทุนปัจจัยการผลิต ประกอบกับการจำหน่ายมูลสัตว์ จึงสามารถสร้างรายได้ที่เกินจุดกึ่งทุนได้เร็วและมากกว่าไก่อเบรส และไก่อะดุกดำ เนื่องจากมีต้นทุนด้านปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะลูกพันธุ์ รวมถึงโรงเรือนที่ต้นทุนการผลิตอาจจะสูง แต่ทั้งนี้หากเลี้ยงแบบต่อเนื่องในจำนวนที่มากก็จะสามารถสร้างรายได้ที่สูงกว่าระดับจุดกึ่งทุน ซึ่งหากพิจารณาผลการประเมินทั้งภาพรวมและสัตว์รายชนิด ถือว่าการดำเนินงานมีความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ แต่ทั้งนี้ควรปรับปรุงด้านกรอบแนวคิด และแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องต่อสถานการณ์พื้นที่และวิถีชีวิตของเกษตรกรในบริบทพื้นที่ที่ราบสูง รวมถึงพัฒนากระบวนการผลิตจากนวัตกรรมใหม่ การแปรรูปผลผลิตเพื่อต่อยอดสินค้าให้เกิดมูลค่าเพิ่ม

Abstract

This is an analysis of the success of operations for livestock development and promotion by the Royal Project Foundation through evaluation of livestock activities of research participants. This assessment was conducted by means of questionnaire regarding factors represented by 4 indicators: food resources, revenue, renewable energy (biogas), and alternative production inputs (livestock manure). Research participants consisted of farmers and staff of Royal Project Development Center livestock operations in 5 areas: Royal Agricultural Station Pangda (black bone chicken, bresse chicken); Royal Project Development Center Thung Roeng (black bone chicken, bresse chicken); Royal Project Research Station Mae Lod (black bone chicken, bresse chicken, black tailed chicken, pig); Royal Project Nong Hoi (black bone chicken, pig); Royal Project Development Center Mae Tha Nuea (dairy buffalo, dairy goat). Results from the questionnaire were analyzed and summarized from which evaluation criteria were derived, according to the 4 indicators, in order to obtain satisfaction ratings, or level of success of operations as compared against a break even point (50%).

Results of the evaluation of indicators for livestock development and promotion by the Royal Project Foundation showed that the revenue indicators and alternative production input indicators (using manure for fertilizer as an alternative to chemical fertilizer) obtained scores above that of the break even point. Therefore, from this perspective, operations can be considered successful and accordant to plan; animal husbandry being, demonstrably, a viable additional occupation in conjunction with a primary occupation, with participants able to self-produce certain production inputs, in some instances, and the possibility of sale of livestock manure to generate further income. By contrast, food source indicators (protein) obtained scores below that of the break even point, due to some types of livestock being incongruous with local dietary habits, or requiring to be sold out of financial necessity. Similarly, renewable energy indicators (biogas) also obtained scores below that of the break even point, due to lack of budget support for implementation and available quantities of livestock manure being insufficient for biogas production.

Regarding the evaluation of indicators for the different types of livestock being raised, according to the evaluation criteria, all types of livestock obtained scores above that of the break even point. The respective scores were, in descending order: dairy buffalo and dairy goat (95%), pig (91%), black bone chicken (79%) and bresse chicken (75%). This is due to dairy buffalo, pig, and dairy goat being relatively low initial cost and possessing short rearing times relative to profitability, further reducing production costs, together with the potential sale of manure, and are therefore able to generate higher revenue, and more quickly, than that of bresse chicken and black bone chicken, which present higher production input

costs, especially in the case of hatchlings, and require higher initial investment in equipment such as breeding houses. However, the latter are still able to generate revenue that exceeds the break even point if reared consistently and continuously in large quantities.

With respect to the collective evaluation of indicators for all types of livestock, operations can be considered successful and accordant to plan. However, consideration should be given towards improvement of the conceptual framework and operation guidelines for better accordance with the particular situation, context, and way of life of farmers in the highland regions.

